

Ελάχιστη Δομή

Ο τόπος

Οι αρχαίες οικιστικές δομές της Λέμπας και ο ίδιος ο οικισμός χαρακτηρίζονται από μονάδες κατοίκησης που επαναλαμβάνονται σε απόσταση ή επαφή μεταξύ τους, ανάλογα με τις ανάγκες, τις λειτουργίες και τις παραμέτρους του περιβάλλοντος, παράγοντας μια οργανωμένη πολυπλοκότητα ή αυτό που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως οργανική δομή. Η παρουσία του εικαστικού τείχους - το πιο κρίσιμο στοιχείο για την ταυτότητα όλης της περιοχής μελέτης - αποτελεί επιπρόσθετα ένα σύνολο αποσπασματικών και διαρκών επεμβάσεων σε δημόσια θέα που παράγουν μια ενιαία μορφή ως χρονικό και εκφραστικό κολλάζ και διαθέτει μια εγγενή οργανικότητα ως ένα σύνολο παραγόμενο από το επιμέρους.

Πρόθεση της μελέτης είναι να διατηρηθεί χωροθετικά η μνήμη της δημιουργικής παραγωγής εκεί από όπου την ξεκίνησε ο ιδρυτής Στας Παράσκος. Προτείνεται στο νότιο οικοπέδο να χωροθετηθούν όλες οι εκπαιδευτικές διαδικασίες και τα εργαστήρια των καλλιτεχνών και να οριστεί έτσι ένας νέος δημιουργικός πυρήνας ανάμεσα σε σπουδαστές, δασκάλους, φιλοξενούμενους καλλιτέχνες αλλά και τους ίδιους τους επισκέπτες. Στο βόρειο οικοπέδο προτείνεται να χωροθετηθούν όλοι οι χώροι διαμονής, σε διακριτική απόσταση από την παραγωγή του δημιουργικού έργου και να ορίσουν έναν νέο πυρήνα κατοίκησης, πιο ήσυχο και εσωστρεφές και σε άμεση σχέση με το φυσικό τοπίο που θεάται το οικοπέδο.

Συνθετική Δομή

Το νέο κτίριο συγκροτεί την ενιαία του μορφή ως μια δομική σύνθεση από το επιμέρους προς το όλο. Με αυτό τον τρόπο συνδιαλέγεται με την οργανική δομή και την κλίμακα του οικισμού αλλά και με το ίδιο το εικαστικό τείχος που έχει δημιουργηθεί ως σύνολο από αποσπασματικές επεμβάσεις. Η πρόταση λαμβάνει ως γενέτειρα την διάσταση των υπαρχόντων εργαστηρίων, ως χωρικό εμβάτη και ορίζει την ελάχιστη χωρική δομή καθαρού χώρου 6Χ6 μ. Η ελάχιστη δομή επαναλαμβάνεται στο χώρο ανάλογα με τις ανάγκες του υπαίθριου χώρου, του κτιριολογικού προγράμματος και στρέφεται αναφορικά με τις παραμέτρους των ορίων του οικοπέδου, τον σκιασμό και τις επιθυμητές ροές.

Η σύνθεση στο νότιο οικοπέδο αναπτύσσεται ως συνέχεια των υπαρχόντων εργαστηρίων και του εικαστικού τείχους, ενοποιείται με το πλευρικό δρόμο ήπιας κυκλοφορίας και ορίζει ένα ενιαίο επίπεδο δημόσιων κινήσεων για τον επισκέπτη ανάμεσα σε κτίσματα, φυτεύσεις και πλατώματα, αναπαράγοντας τη δομή ενός μικρού πολιτιστικού “χωριού”. Η κτηριακή μάζα στρέφεται άλλοτε προς τον δυτικό όριο του οικοπέδου δημιουργώντας ανατολικές αυλές για υπαίθρια εργασία και άλλοτε προς το ανατολικό, δημιουργώντας συνδέσεις με τον πλευρικό δρόμο και ένα πλάτωμα στη διασταύρωση των πλευρικών οδών.

Η συνθετική διαδικασία πραγματοποιείται μέσα από το τρίπτυχο τοποθέτηση, προσαρμογή, διαφοροποίηση.

Δημιουργείται ένα νέο πλάτωμα στη διασταύρωση των δύο οδών, ως κατώφλι ανάμεσα στην κεντρική είσοδο και την είσοδο προς τον αρχαιολογικό χώρο και ανατολικές αυλές εργασίας που αυτοσκιάζονται από τα κτίσματα και προστατεύονται από τον νοτιοδυτικό ήλιο. Οι δομές περιστρέφονται ανάλογα με τις ροές κινήσεων, δημιουργούν πλαστικότητα και προσαρμόζονται στο ακανόνιστο σχήμα του οικοπέδου. Συγκροτούν έτσι μια περίοπτη οργανική δομή που διατηρεί την ταυτότητα της τόσο από την δυτική πλευρά όσο και από την ανατολική, με πλευρικά κατακόρυφα ανοίγματα για βόρειο σταθερό φως.

Συγκεκριμένες δομές λειτουργούν ως ενδιάμεσοι χώροι: Διαθέτουν πτυσσόμενα υαλοστάσια που όταν είναι κλειστά επιτρέπουν οπτική διαπερότητα - ως βιτρίνες των χώρων δημιουργικής παραγωγής - και όταν είναι ανοιχτά μετασχηματίζουν το χώρο σε ένα ενιαίο επίπεδο κινήσεων δίδοντας την αίσθηση της εργασίας σε ένα εκτεταμένο ημιυπαίθριο δημόσιο χώρο. Οι ροές διαβαθμίζονται σε ελεύθερες και ελεγχόμενες.

Η εμπλοκή και η αλληλοεπικάλυψη των δομών στο εσωτερικό παράγει τόσο ένα συλλογικό χώρο όσο και διαβαθμισμένες προσωπικές γωνίες εργασίας, δημιουργώντας ποιότητες για την παραγωγική διαδικασία: Οι σπουδαστές μπορούν να

συμμετέχουν σε συλλογικές δημιουργικές διαδικασίες αλλά να οικειοποιηθούν και την «δική τους» γωνιά για να δημιουργήσουν προσωπικά και απομονωμένα πάντα σε αναφορά με το σύνολο.

Οι περιστροφές των δομών σε κάτοψη παράγουν σε προοπτική αντίληψη μια τεθλασμένη επικλινής κορυφογραμμή που συνδιαλέγεται με τις στέγες των κτισμάτων του οικισμού και δεν διαταράσσουν την εικόνα του οικισμού στο βλέμμα του επισκέπτη.

Αντίστοιχα στο βόρειο οικοπέδο, οι δομές τοποθετούνται ώστε να οργανώσουν ομάδες κατοίκησης που εμπλέκονται με τα υπάρχοντα κτήρια και επιτρέπουν απρόσκοπτη θέα και νότιο προσανατολισμό. Οι δομές προσαρμόζονται ανάλογα με το ακανόνιστο σχήμα του οικοπέδου, τα υπάρχοντα κτήρια, τη θέα προς το φυσικό τοπίο και τις ροές κίνησης. Δημιουργούνται κοινόχρηστοι υπαίθριοι χώροι - αυλές σε αναφορά με τα υπάρχοντα κτήρια που αντιστοιχούν στους καλλιτέχνες, στους καθηγητές και στους μαθητές. Η πρόσβαση και σε αυτή την περίπτωση διαβαθμίζεται σε ελεύθερη και ελεγχόμενη μέσα από μια δευτερεύουσα ροή – σοκάκι- που διατρέχει τα κτίσματα.

Υλικότητα

Προτείνεται η επιλογή φυσικών και οικολογικών υλικών σε συνέχεια με τα υλικά του τόπου. Ο ενοποιημένος ελεύθερος χώρος κατασκευάζεται από συμπιεσμένο χώμα (stabilizer) ανάλογο των αρχαιολογικών διαδρομών ώστε να συνδιαλέγεται με τον αρχαιολογικό οικισμό αλλά ταυτόχρονα να επιτρέπει σε κάθε σημείο του την ελεύθερη πρόσβαση και την υπαίθρια εργασία. Το υλικό είναι φυσικό, υδατοπερατό και συνεχές και ενοποιείται χρωματικά με τους πλευρικούς δρόμους που προτείνεται να χαρακτηριστούν ως δρόμοι ήπιας κυκλοφορίας ή πεζόδρομοι με κυβόλιθο. Μια λεπτή λευκή γραμμή από σκυρόδεμα αποτυπώνει το ίχνος του οικοπέδου σαν μονοκοντυλιά και επιτρέπει τη συμπίεση του χώματος. Χρωματικά δημιουργείται μια διαβάθμιση από την δημόσια περιοχή στην περιοχή του κτηρίου και στην ουσία ο δημόσιος χώρος αποτελεί τμήμα του οικοπέδου. Η αίσθηση του ελεύθερου χώρου του οικοπέδου μεγιστοποιείται και αποδίδεται στον επισκέπτη ένας ενιαίος χώρος κινήσεων και διάδρασης.

Το φως στο εσωτερικό έχει μελετηθεί ώστε να καταγράφονται οι ποιότητες του στον εσωτερικό χώρο. Η ανάπτυξη του συγκρότηματος στον άξονα βορρά-νότου καταγράφει στο εσωτερικό την κίνηση του ηλίου και αποτυπώνει την αίσθηση του χρόνου κατά την διαμονή. Σχισμές που εισάγουν το βόρειο και το νότιο φως χρωματίζουν το εσωτερικό άλλοτε με θερμά και άλλοτε με ψυχρά χρώματα, ώστε να δημιουργήσουν μια δραματική ατμόσφαιρα που θα εμπνέει τους δημιουργούς. Προτείνεται σύμμικτη κατασκευή των κτηριακών μονάδων από τυποποιημένες μονάδες μετάλλου και πάνελ αχυροπηλού. Η κατασκευή μπορεί να αποσυναρμολογηθεί και να ανακυκλωθεί ενώ τα μεταλλικά στοιχεία να ξαναχρησιμοποιηθούν. Για τα υπάρχοντα κτίσματα προτείνεται αποκατάσταση στα υπάρχοντα φυσικά υλικά με ανάδειξη της λιθοδομής και αρμολόγημα με ενισχυτικό τσιμέντο για πρόσθετη στήριξη.

Ενεργειακός Σχεδιασμός

Η βιοκλιματική λειτουργία του κτηρίου πραγματοποιείται μέσα από δύο βασικές αρχές: Την υψηλή θερμομόνωση του κελύφους από τα πανέλα με αχυροπηλό και τον διαμπερή αερισμό του χώρου κατά πλάτος και κατά ύψος. Τα χαμηλά ανοίγματα στους ενδιάμεσους χώρους βρίσκονται σε εσοχή για να προστατέψουν την πρόσπτωση του ηλίου κατά το καλοκαιρινό ηλιοστάσιο ενώ από πάνω τους βρίσκονται οι πρόσθετες μονάδες ψύξης θέρμανσης. Η διαμπερότητα σε κάτοψη αλλά και σε τομή επιτρέπει τη φυσική κυκλοφορία του αέρα στο εσωτερικό που ενεργοποιείται από τα ανοίγματα οροφής στο επίπεδο του δώματος τα οποία λειτουργούν ως ηλιακές καμινάδες.

Ομάδα Μελέτης:

Petrās Architecture - Τσαμπίκος Πετράς, Γιώργος Χούσος

Συνεργάτες:

Θεοδόσης Δρίβας, Κωνσταντίνος Λάμπρου, Εμμανουήλ Συμιακάκης